

(המשך מעמוד 29)

דולר, על חשבון התקופה שבה עבד ב- שרות החברה הפרטית. היג היה כוח-הדחה העיקרי במימשל האמריקאי למען שיתוף-הפעולה עם ישראל, במיוחד בתחום הצבאי. המפקד לשעבר של כוחות נאט"ו גם צידד בצורה גלויה ונמרצת בשיתוף-הפעולה הטכנולוגי- גיאומטרי-איראלי. בפיתוחו של ה- לביא.

התפטרותו של היג, לפי גירסתו של האניטרנסט, היא שנתנה את מכת-החסד ללביא הישראלי. לארגן, על-פי גירסה זאת, יהיה קשה מאוד לתקן את הנוקמים בממשלה האמריקאית. שגרמו הצהרתו הר חפוזו של מנחם בגין, ומילחמת הלבנון על תוצאותיה.

תחילתו של הרעיון לייצר את לביא היא עוד בסוף שנות השבעים. אחרי שנגמר פיתוחו, והתחילו בייצורו של מטוס-הקרב הישראלי הראשון - כפיר - שאינו אלא גירסה מודרנית של החיראז הצרפתי, התחילו בצמרת התעשייה-האווירית ומישור הביטחון הדיונים על פיתוח עם מטוס קרב ישראלי חדיש, שיימנה עם הדור החדש של מטוסי קרב-הפצצה: מטוס שייבנה על-פי טכנולוגיות חדישות, אמרי קאיות תחת אירופית. יהיה מצוייד במגו עים רבי-עוצמה, יהיה בעל כושר-שיאה רב של פצצות אוויר-קרקע וטילי אוויר- אוויר, ובעל טווח גדול. מטוס זה אמור היה להחליף, בכוא היום, את מטוס ה- קרב-הפצצה האמריקאי מדגם פאנטום. שמעון פרס, מי שהיה שר-הביטחון ב- ממשלתו של יצחק רבין, הישה את קבלת ההחלטה. אחרי המהפך הפוליטי ב-1977 התחדשו הדיונים על מטוס-הקרב החדש.

עור וייצמן, שר-הביטחון החדש, היה בעל ידע רב בתחום התעופה. הוא היה מפקד חיל-האוויר, ובשנים 1973-1974 הוא היה שותפו של סוכן הנשק דויד קולין בחברת אלול, המייצגת חברות אמריקאיות לייצור מטוסי-קרב. אחרי-כך

ממשלת ישראל החלטה על פיתוחו של לביא. זה היה אמור להיות מטוס-קרב קטן וממור" לפי הגדרתו של וייצמן. לביא אמור היה להיות מצוייד במנוע אחד בלבד, טווח הטיסה ויכולת הנשיאה שלו יהיו קטנים יותר מזה של אריה, הוא יוכל לשמש גם כמטוס-אימון שיתחיל את מטוסי הפוגה-מגיסטר המיושנים. תחת להחליף את פאנטום, כתפקידו של

לבצע את השינויים הדרושים. זה היה המועד שבו נכנסה פראט-אנדי ויסני לתחרות. לפראט-אנדי ויסני היה מנוע חזק יותר מזה שנדרש ללביא, אך היא הסכימה לערוך בו שינויים שיתלשו את כוחו. בחינם. בראש פראט-אנדי ויסני עמד, כפי שכבר הוזכר, הגנרל אלכסנדר היג. בגין החליט לקבל את ההצעה של פראט-אנדי ויסני.

יותר משני מיליון דולר לכל מטוס, מחיר ההשקעה בפיתוח. המחיר אינו גמור, אך הבדיקה שנערכה במשרד-הביטחון העלתה כי הוא משתלם. גם במחיר גבוה כזה, יהיה לביא וול בהרבה מן המטוסים האמריקאים שיימכרו לישראל. לדוגמה: מחירו של מטוס מדגם אף-16 מגיע היום ל-35 מיליון דולר, והוא גם מחירו של המטוס החדש מדגם אף-18. נוסף על-כך, אמור היה ייצורו של לביא להביא לישראל יתרונות כלכליים נכבדים: על-פי הערכות שונות אמור פרויקט לביא לספק תעסוקה לעשרה עד עשרים אלף עובדים, ביניהם אלפי מהנדסים. ייצור לביא בישראל גם יכול להציב אר תה במקום נכבד בצמרת ייצור הנשק בעולם, ולהפוך את ישראל לאימפריה של ממש בתחום סחרי-הנשק.

בפברואר 1982 הודיע אריאל שרון על ההחלטה לחדש את התוכנית לפיתוח לביא. הוא לא אמר מהיכן יימצא הכסף לכך, אך הוא רמז לכוונותיו. היה ברור כי מלבד כמה עשרות מיליוני דולר ל- פיתוח הראשוני, לא יוכל אוצר-המדינה לסייע.

הסכומים האלה כבר מוזרמים, למעשה, למרות שלא ברור מה יהיה עתיד הפרוייקט. לפי הערכות שונות כבר הוזרמו לפרויקט לביא 125 מיליון דולר, והסכום מים האלה מוזרמים בקצב של 10 מיליון דולר בכל חודש.

שרון ביקש לנצל לצורך פיתוחו וייצורו של לביא את כספי הסיוע האמריקאי לישראל. על-פי תוכניתו, אמורים היו כספי הסיוע הזה לזרום במישרין לאותה חברה אמריקאית שתשתף פעולה עם ישראל ב- פיתוחו של לביא.

אך תוכנית זאת לא מצאה חן בעיני ה- חברות האמריקאיות, וגם לא בעיני ה- אוצר האמריקאי. החברות העדיפו שיש ראל תרכוש מהן מטוסים שהן מייצרות ממילא, בעיקר לשימושן של צבא ארצות- הברית. גם הממשלה האמריקאית העדיפה שישראל תרכוש בכספי הסיוע מטוסים אמריקאים המיוצרים בארצות-הברית, ומס- פקים תעסוקה - ורווחים גדולים לאמרי קאים עצמם.

כדי לקדם את תוכניתו, הוזעק שרון מ- ארצות-הברית את היורד אריה נגור, מנהל בכיר בחברותיו של משולם ריקליס.

לא היה זה הקשר הראשון בין שרון ובין ריקליס. המיליונר האמריקאי סייע לשרון לרכוש את חוותו. מאוחר יותר היה חתנו של ריקליס. בני קלטר, עוזרו של שרון. קלטר התגרש לבסוף מבתו של ריקליס, והתחתן עם מצדה, בתו של רוזי בעם ("גנדי") זאבי. קלטר סולק לבסוף ממישרד-הביטחון.

אלכסנדר היג עמד בראש החברה שתבנה

את מנועי הלביא - והיה שר-החוזק שדחך

את הפרוייקט. מה מבשרת התכשרותו ללביא?

הוסכם שהמנוע ייוצר בישראל, במפעל בית-שמש. השליטה במפעל כבר לא הי- תה בידי יוסף שידלובסקי. האמריקאים - הן ג'נרל אלקטריק והן פראט-אנדי ויסני אחריהם, לא הסכימו לייצר מנוע אמרי קאי ולספק ידע אמריקאי למפעל שה- לטיה בו נמצאת בידי יצרן נשק צרפתי. שידלובסקי סולק, איפוא, מן השליטה במפעל שהוא ייסד, והשליטה עברה לממשלת ישראל.

אל שווימר, שעמד באותה תקופה ב- ראש התעשייה-האווירית - לפני שהיה לסוחר נשק - מינה את אביה שליף למנכ"ל המפעל בבית-שמש. הבחירות ב-1981 הביאו שינוי נוסף בצמרת מישרד-הביטחון - ולעיקוב נוסף בפיתוחו של לביא.

מנחם בגין מינה את אריאל שרון ל- פקיד שר-הביטחון. אחת ההכרזות הראשו- נות של שרון, אחרי כניסתו לתפקיד, היתה שהוא מבקש לבחון מחדש את פרויקט לביא.

היורד

במקום החתן

ההודעה לא הועילה הרבה, בסופו של דבר היא גרמה לשתי תוצאות: היא עיכבה בעוד כמה חודשים את חתימת ההסכמים עם החברות האמריקאיות לפי תוח לביא - עיכוב העלול להתברר כגורלי; והיא הביאה גם למערכת אדירה

אריה, היה לביא מיועד להחליף מטוס הפצצה נחות יותר - סקאיהוק, שגם הוא אמריקאי.

לסלק את

הצרפתי

מהירות רבה הגיעו במישרד-הבי- טחון ההחלטה בדבר הפריט החשוב ביותר במטוס הקרב החדש - המנוע שלו. זה היה אמור להיות מנוע של חברת ג'נרל אלקטריק האמריקאית, שייבנה ב- מיפעל המנועים בבית-שמש. 51 אחוזים ממניותיו היו בידי יצרן הנשק הצרפתי יוסף שידלובסקי, ויתר המניות - בידי ממשלת ישראל.

אלוף (במיל') סוכנינשק מוטי הוד

מנוע קטן מדי

התפטרותו של עור וייצמן יצרה עיכור בים בתוכנית. היה זה שר-הביטחון החדש, מנחם בגין, שקיבל החלטה על שינוי חשוב במטוס. הוא כבר לא היה אמור להיות "קטן וממור" כפי שרצה וייצמן. בגין החליט על מטוס גדול יותר ותוק יותר, מטוס שגם יהיה זקוק למנוע שונה מזה של ג'נרל אלקטריק. החברה האמריקאית המאוכזבת והמור- פתעת הציעה לערוך שינויים במנוע שלה, כדי להתאים אותו לדרישות החדשות. אך היא דרשה גם 50 מיליון דולר כדי

היה וייצמן מנהלו של בית החרושת ציקלון, המייצר אבזרי-תעופה. הגירסה החדשה של מטוס הקרב הישי- ראל שפותחה בעת כהונתו של וייצמן, היתה זו של אריה - מטוס קרב גדול וחזק, בעל שני מנועים. התוכנית ירדה לבסוף מן הפרק. היא היתה יקר מאוד, וחשוב לא פחות: לא היה כל סיכוי ש- האמריקאים ישתפו פעולה בייצורו של מטוס-קרב ישראלי, שהיה מתחרה למ- טוסים היקרים והיוקרתיים ביותר שלהם. בסופו של דבר, בפברואר 1980, קיבלה

לחברות האמריקאיות יש בישראל נציגים

הבי-השכיחה - האם יתכן שהם מעוניינים

הרבה יותר במכירת מטוסים אמריקאיים

מאשר בפיתוח הלביא?

ונגור אמור היה לתפוס את מקומו, ולנהל את המשאיהמתן עם יצרניות הנ- שק האמריקאיות. אך מינויו של נגור לתפקיד שרון ייעד לו לא התבצע, וגם המשאיהמתן עם החברות האמריקאיות לא התקדם הרבה.

גמל

מעופף

מההגך המגעים שניהל מישרד-הבי- טחון הישראלי עם החברות האמרי קאיות, הוזכרו כמה מהן כמועמדות ל- השתתף בפיתוחו של לביא.

חברת אי-טי-וי ירדה מן הפרק כבר בתחילת הדרך. היא היתה קטנה מדי. חברה אחרת, גדולה יותר, ויתרה גם היא. זאת היתה חברת גרומן.

לצורך בניית כמה מהחלקים של המטוס ולצורך אספקת הידע הטכנולוגי, באו ב-